

Zapamatujte si heslo: rozkvetlé vinice vydechují vůni (Pís 2,13)

Nikdy jsem moc neměl rád slovo etika.

Nikdy mi nepřiřostlo k srdci, zvláště ve spojeních jako "pracovní etika" nebo "manažerská etika". Asi proto, že jsem se s ním příliš často setkával v podivných souvislostech, jako když někdo zkoušel získat nad lidmi vládu pomocí moralizování, nebo při snaze vyžehlit nějaký velký malér.

Vezměte si známý případ Enronu zkrachovalého v důsledku kolosálních podvodů, v nichž byl namočený. Pravidla, která Američané přijali ve snaze zabránit opakování něčeho podobného, tlačí na firmy, aby měly etický kodex. Jestliže firma na příslušný dotaz odpoví, že etický kodex nemá, musí zdůvodňovat proč. Jestliže kodex má, je to v pořádku a nikoho nezajímá, co je v něm napsáno. Věříte, že to může pomoci? Já ne. Konec konců i samotný Enron býval v "řízení etiky" na špici. Staral se o to jejich "ethics officer".

Babo rad'!

Co teprve etická dilemata manažerů. Někdo se vám svěří: "Chtějí po mně úplatek a my v současné době jiné zakázky nemáme. Když je nepodmáznu, 50 lidí přijde o práci." Co mu poradíte?

Nebo vám někdo řekne: "Připadá mi nemorální, jak taháme peníze ze zákazníků za nic. Zaměstnáváme lidi, kteří navrhnou balíčky produktů tak rafinovaně, aby v podstatě každý platil i za služby, které nepoužije. Divil byste se, jak velkou část našich výnosů to dělá. Ale co s tím nadělám? Takový je dneska byznys." Co řeknete tomuhle člověku? Je rád, že má slušně placené a zajímavé místo, dělá svou práci a o tyhle věci se raději nestará. Vám se svěřil jen ve slabé chvíli.

Ještě jeden příklad? Někdo mi po telefonu líčí, jakého bezcharakterního chování byl ve firmě svědkem. Zeptám se ho: "A co Vy na to?" Odpoví: "Já pak vždycky jdu a otevřu si spreadsheet, kde sleduji, jak splácím hypotéku."

No, babo Etiko, teď rad'!

Korektní, ale chladné

Nedávno jsem si uvědomil, jak moje nechuť ke slově etika ovlivnila počínání naší firmy.

Už samotné zaměření na "duši firmy", které má ANIMA Praha vepsané v názvu (anima je latinsky duše), by nasvědčovalo, že se slovo etika v našem slovníku zabydlí. Ale ono ne.

Tu a tam jsme s klienty diskutovali o hodnotách jejich firmy a o jejich osobních hodnotách. Ale nabídnout třeba ANIMA Instruktaž o etice? To nás ani nenapadlo.

Vcelku se dá říci, že naše vztahy s babou Etikou byly korektní, leč chladné.

To se před několika měsíci začalo měnit až dramaticky, když jsem náhodou zjistil, jak baba Etika vypadala zamlada. Ta dramatická změna mi připadala jako skok do jiného světa a rád bych vám podobný zážitek touto knihou zprostředkoval.

Nejprve vám v hrubých rysech naznačím, o co jde. Pomohu si při tom zážitkem, který se mi stal asi tak před 25 lety, trval jen pár desítek vteřin, ale přesto si ho živě pamatuji dodnes.

Jak jsem čekal na autobus

Zúčastnil jsem se tenkrát v Liptovském Jánu softwarového semináře SOFSEM. Skončili jsme, vyklidili pokoje a čekali na odvoz autobusem. Rozhodl jsem se, že čas do odjezdu využiji k tomu, abych vylezl na kopec, který byl hned za hotelem. Stoupal jsem nahoru, bylo sychravo a mlha, že bylo vidět jen na pár metrů.

Stromy vystupovaly z mlhy jen kousek přede mnou. Když jsem při pohledu na hodinky zjistil, že bych se měl začít vracet zpátky, připadalo mi, že už nemohu být daleko od vrcholu kopce. Proto jsem se dal do běhu.

Ten den byla inverze, to jsem nevěděl, a já jsem se z té husté sychravé mlhy najednou několika skoky přenesl do sluncem ozářeného lesa. Bylo to jako skok do jiného světa, který jsem vnímal celým tělem - bylo tam světlo, teplo, ale hlavně vůně vyhřátého lesa. Vůně, kterou les vydechoval, vůně sluncem rozpáleného jehličí a kůry, to byl ten úplně nejsilnější a nejnečekanější dojem.

Od toho krátkého zážitku jsem se stal vnímavější k vůním, které vydechuje krajina. Nejvíce je můžete vnímat, když procházíte krajinou na jaře nebo v létě, když krajina vzkvétá.

V tuto chvíli už máte v rukou klíč k tomu, o co v této knížce půjde. Klíč je obsažen ve slovech Písně písní, starobylé milostné písně, která jsem použil v nadpisu: "*rozkvetlé vinice vydechují vůni*". Máte v nich obojí – připomínku skoku z mlhy a vlezlé zimy do světa, který vydechuje vůni, a také polozapomenutý pojem, který i vám pomůže odrazit se ke skoku do „jiného světa“. Je to pojem, který charakterizoval Etiku zamlada – *vzkvétání*.

Vydařený život

Slyšíte-li dnes někoho mluvit o etice, můžete se dozvědět různé věci, ale slovo "vzkvétání" pravděpodobně neuslyšíte. Jenomže například pro Aristotela to byl při jeho přemýšlení o etice jeden ze základních konceptů. Řecky prý to nazývali eudaimonia a ten pojem v sobě spojoval štěstí s žitím dobrého života. Snažili se pěstovat ctnosti, aby vzkvétali oni i jejich město. Etika totiž není v první řadě o příkazech a zákazech nebo o tom, co se firmě vyplácí. Je o tom, čemu má člověk věnovat pozornost, aby se mu život vydařil.

Koncept „vzkvétání“ se z etiky na dlouhá staletí vytratil. Věřím, že se teď vrací, podobně jako se na konci 19. století po 1500 letech vrátila olympijská myšlenka. Leccos tomu nasvědčuje. Vy se do etiky vydařeného života můžete pustit hned za pomoci této knížky.

Co Vám studium této knížky přinese a jak ji nejlépe využívat?

Oblast, kterou máme před sebou, je rozlehlá, krásná, místy i divoká. Aby se nám z toho nezatočila hlava, budeme v této knize postupovat malými kroky tak trochu ve stylu kaizen.

- Budeme vycházet z toho, že většina z nás se v některých oblastech života cítí jako člověk polapený do sítě. Nebudeme se v ní zoufale zmítat ani nebudeme rezignovaně ležet. Budeme se snažit pozorně vysledovat, jak je síť kolem nás poskládaná a jak bychom se z ní mohli vymotat. Tady je několik příkladů, co nás čeká:

- Budeme se cvičit v ostřejším morálním vidění a v umění vhodně kombinovat ostré vidění s viděním periferním.
- Podíváme se pozorněji, jak na tom jsme s morálkou. Osobně jsem se v životě setkal s několika lidmi, které jsem obdivoval pro jejich integritu. Zajímavé bylo, že o sobě v tomto ohledu neměli příliš vysoké mínění. Mnoho z nás je hendikepováno tím, že o sobě máme mínění přehnaně vysoké. Jako člověk, který neběhá, chodí jen do auta a z auta, ale je přesvědčen, že je ve velmi dobré fyzické kondici.
- Panuje přesvědčení, že etika má co dělat jen se specifickými a často ojedinělými událostmi. To je také zkreslený pohled - etika má co dělat v podstatě se vším, co děláme. Proto se v knížce budeme věnovat i konkrétním manažerským nástrojům a budeme se zajímat o to, jak se etika promítá do jejich používání.
- Knihu budete dostávat v přiměřených týdenních dávkách. Přečtení jedné z nich vám zabere přibližně čtvrt hodiny. Dávky jsou určeny k okamžitému přečtení, ne k silážování. Po přečtení byste měli zavolat "přítele na telefonu". Je to důležitá osoba, a proto mu věnujeme poslední oddíl tohoto úvodu.

Přítel na telefonu

Na konci většiny kapitol najdete náměty k diskusi. Kdykoli dostanete e-mailem další kapitolu, zavolejte svého "přítele na telefonu" a proberte s ním, co v námětech najdete. Většinou by vám měl stačit pětiminutový telefonát.

Kdo je to přítel na telefonu a proč byste si s ním měli telefonovat?

Neodolal jsem pokušení použít oblíbeného spojení "přítel na telefonu" z televizní soutěže. Nenechte se však zavést slovem "přítel". Žádný zvláštní přítel to být nemusí. Může to být kdokoli, kdo také čte tuto knihu, a s kým se domluvíte, že si vždy po přečtení další kapitoly zavoláte. Nemusí to tedy být žádný důvěrník, kterému byste měli odhalovat své skryté myšlenky. S tím raději opatrně. Stačí obyčejný korektní rozhovor. My tomu přizpůsobujeme i výběr témat.

Ideální by byl někdo z vaší firmy, ale nutné to není.

K čemu vám takové rozhovory budou dobré, to asi začnete tušit už hned na začátku při hledání vhodného člověka. Zjistíte nejspíš, že to není úplně lehké, a vaší první malou ale důležitou výhrou bude, když si uvědomíte důvody, proč to tak je.

Nevzdávejte se však a zkuste někoho najít. Hovory s přítelem po telefonu vás povedou k pozornějšímu čtení, přesnějšímu vidění. Hlavně však tučet těch krátkých "kaizen" telefonátů může pro vzkvétání vašeho života udělat víc než si v tuto chvíli myslíte. Věřím, že za tři měsíce budeme mít příležitost si o tom říci hodně zajímavého.

Nezapomeňte na tajné heslo čtenářů této knihy: **R3V**

(R3V znamená R V V V. A za tím se skrývá „rozkvetlé vinice vydechují vůni.“

a na to nejdůležitější, o co nám půjde: o vzkvétající život.